

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 373/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Armenian kansanmurhan tunnustamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Päivi Räsäsen /kd. ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 373/2021 vp:

Aikooko hallitus tunnustaa Armenian kansanmurhan lukuisten muiden valtioiden tavoin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kyse on Turkin ja sitä edeltäneen Ottomaanien valtakunnan ja Armenian yhteisen historian vaikeiden aikojen ja traagisten tapahtumien arvioinnista. Kysymys on hyvin politisoitunut ja kiistanalainen. Tapahtumat ovat hiertäneet Armenian ja Turkin välisiä suhteita. Armenia syyttää Turkia 1,5 miljoonan armenialaisen tuhoamisesta ja ajaa sitä, että tapahtumat määriteltäisiin kansanmurhaksi. Turkki kyseenalaistaa esitetyt arviot menehtyneistä eikä pidä kansanmurha-nimikettä missään tapauksessa oikeutettuna. Armenialaisten todennetut surmat perustuivat tämän näkemyksen mukaan etupäässä rosvojoukkojen ja vastoin hallituksen antamia ohjeita toimineiden tahojen toiminnalle, ja että enin osa kuolemista johtui Ottomaanien valtakunnan sisäisistä taisteluista ja niitä seuranneista nälänhädästä ja kulkutaudeista, joiden takia kuoli myös turkkilaisia, kurdeja ja arabeja. Turkki on ehdottanut maiden välisen historiakomission perustamista vuoden 1915 tapahtumien tutkimiseksi. Armenia ei ole hyväksynyt Turkin ehdotusta.

Vuosien 1915—1918 tapahtumat on määritelty kansanmurhaksi noin 30 maassa, mukaan lukien useassa EU-jäsenvaltiossa. Joissakin valtioissa, kuten Ruotsissa ja Saksassa, vuosien 1915-1918 tapahtumat on määritelty kansanmurhaksi parlamentin päätöslauselmalla, muttei hallituksen toimesta. Suomen hallitus katsoo, ettei ole poliittisten toimijoiden tai lainsäätäjien asia ottaa kollektiivista kantaa siihen, mikä on näiden ensimmäisen maailmansodan aikaisten tapahtumien historiallinen totuus. Historiallisen totuuden määrittäminen ja tulkitseminen eivät kuulu hallituksille tai parlamenteille. Vuoden 1915 tapahtumien selvittämisen kannalta olisi tärkeätä, että osapuolten tutkijat ja historioitsijat yhdessä pyrkisivät käymään läpi tätä vaikeaa vaihetta maiden historiassa. Olisi toivottavaa, että Armenia ja Turkki pystyisivät yhdessä puolueettoman historiatutkimuksen avulla pääsemään yhteiseen näkemykseen siitä, mitä vuonna 1915 tapahtui. Asianomaisten ja myös muiden maiden hallitukset voisivat tukea kansalaisyhteiskunnan ja tutkijayhteisön avointa keskustelua ja sitä kautta tukea maiden suhteiden normalisointia ja syventämistä.

Kansainvälinen oikeus ja ihmisoikeussopimusten asettamat velvoitteet ovat Suomen ihmisoikeuspolitiikan kulmakiviä. Sopimusvelvoitteiden lisäksi Suomi kunnioittaa poliittisia ihmisoikeusperiaatteita. Nämä lähtökohdat edellyttävät sekä ihmisoikeusnormien kansallisen toimeenpanon tehostamista että niiden toimeenpanon edistämistä kaikkialla maailmassa kahdenvälisessä kanssakäymisessä, EU:n kautta ja monenkeskisillä foorumeilla. Suomi edistää kaikkein vakavimpiin kansainvälisiin rikoksiin syyllistyneiden rikosoikeudellisen vastuun toteutumista.

Vakauden ja konfliktien ratkaisun edistäminen on Suomen ulkopolitiikan pitkäaikainen painopiste, jossa Suomi vahvistaa toimintaansa hallitusohjelman mukaisesti. Lokakuusta 2020 alkaen ulkoministeriössä toimii Rauhanvälityskeskus, jonka yhtenä tehtävänä on edistää suomalaisten osallistumista kansainvälisiin rauhanvälitys- ja dialogiprosesseihin. Ulkoministeriö on aiemmin tukenut muun muassa armenialaisten ja suomalaisten tutkijoiden tutkimusyhteistyöhankkeita uusien näkökulmien löytämiseksi konfliktien ratkaisuun, sekä Armenian ja Turkin välisen vuoropuhelun edistämiseksi.

Helsingissä 7.7.2021

Ulkoministeri Pekka Haavisto